

הרב שאר-ישוב כהן זצ"ל

עוד על הראי"ה והגרא"ז מלצר וגדולי ירושלים זצ"ל*

ב"ה, ד' מנחם אב תשס"ד
לכבוד הרב מוה"ר עמיחי כנרתי שליט"א.
נאמן בית חיינו ישיבת מרכז הרב
ר"מ בישיבת איתמר
אחדשה"ט באהבה רבה וכמשפט.

יישר כוחך על החוברת הנפלאה שכתבת "אז נדברו יראי ה" שקראתי בשקיקה ובלהט רב, המתארת את קשריהם של מו"ר הגאון האדיר זקן ראשי הישיבות מרן רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ומרן הראי"ה זצ"ל. החוברת ראויה לכל שבה, ויישר כוחך.

לעניין ההספד שנשא הרא"ז מלצר זצ"ל בלוויית מרן הרב זצ"ל - אמנם הייתי ילד קטן, אך ב"ה כבר זכיתי ללמוד מפי אבא מארי זצ"ל הרבה, וכמנהגי באותם הימים בדרך נזירות הייתי כמבוגר בגיל 7-8 - כבר ידעתי את כל התנ"ך בעל פה ולמדתי גמרא, וגידלוני בדרך מיוחדת של נזירות, ואין כאן מקום להאריך. אני זוכר כל פרט מפטירתו ולווייתו של אור ישראל וקדושו מרן הרב זצ"ל.

באותו בוקר מר ונמהר של ג' אלול תרצ"ה לקחני אבא זצ"ל לסנטורים זלינגר בשכונת קרית משה בירושלים לביקור חולים אחרון אצל הרב. אחרי שהרב זצ"ל שלח את כ"ק מרן אבא מארי זצ"ל החוצה ברמז, בגלל כהונתנו, לקחני אבא מארי זצ"ל בידו ויצאנו. עמדנו בחצר כשנשמע הקול האדיר של ראש ומנהל ישיבת "עץ חיים" הירושלמית הגאון רבי יחיאל מיכל טיקוצ'נסקי זצ"ל "שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד", וכל הקהל ענה אחריו. והעידו לפני אבא זצ"ל החברים שנשארנו בפנים החדר שפני הרב היו אל העם ושפתיו מלמלו את ה"שמע ישראל", לפני שהשיב את נשמתו הטהורה והזכה. מיד פתחה כל החבורה הקדושה באמירת "שיר השירים" בניגון נשגב שעדיין מהדהד באוזניי, ואבא זצ"ל החזיק בידי ופרצנו בבכי מר. בשבילי היה מרן הרב זצ"ל, בפשטות, כמו הסבא שלי, כי גדלתי בביתו ממש, וקשתה עלי פרידתו (הדמעות זולגות מעיני גם כעת, אחרי כל כך הרבה שנים, כשאני כותב דברים אלו).

מקרית משה הלכנו ברגל ל"בית הרב", ועמדתי עם אבא מארי זצ"ל על הגוזזוטה. היו רק שני מספידים, והראשון שבהם הגאון ר' איסר זלמן זצ"ל פתח בלשון הקודש

* מכתב מאת רבה של חיפה הרב ש"י כהן זצ"ל ליבל"א הרב כנרתי, בעקבות קבלת החוברת 'אז נדברו יראי ה' שערך ובה תיאר את קשרי הגרא"ז מלצר זצ"ל ומרן הרב זצ"ל. הושמטו כמה משפטים אישיים מראש המכתב, ונעשו תיקוני סגנון ועריכה קלים ע"י העורך י"ק.

(ולא באידיש) "גדולה מיתתן של צדיקים יותר משריפת בית אלוקינו" (עדיין הדברים מהדהדים באוזניי כשעת אמירתם). גם את הביטוי "נשבר עמוד השדרה של כלל ישראל" שמעתי מפיו, לא אז בלבד אלא גם אחר כך, ובמשך שנים רבות היו גם מרן הגה"צ רבי צבי יהודה זצ"ל וגם מרן אבא מארי זצ"ל חוזרים על הדברים הללו, ומבארים אותם.

זאת ועוד. במשך שנים רבות אחר כך (אולי עשר שנים) הייתה לי הזכות המיוחדת להיות בן בית אצל הגרא"ז זצ"ל, שהיה בוחן אותי, לפי בקשת אבא מארי זצ"ל, בכל יום חמישי (תיארתי בפרוטרוט את המבחנים הללו במבוא לספרי 'שי כהן' שיצא לאור לפני עשור שנים). אכן, לא פעם סיפר לי הגרא"ז זצ"ל בהתרגשות על גדולתו של מרן הרב זצ"ל, וגם דיבר בשבחו של אבא מארי תלמידו המובהק הרב הנזיר הקדוש זצ"ל. מהגרא"ז זצ"ל שמעתי באידיש כמה פעמים: "כשאמרתי על הרב 'עמוד השדרה של כלל ישראל' לא היה בכך שום גוזמא כלל".

אגב, שמעתי לא פעם מפיו של מרן הגאון רבי צבי יהודה זצ"ל, שאביו מרן הרב זצ"ל כיהן כנשיא מוסדות 'עץ חיים', ושהוא נבחר לרבנות ירושלים ע"י "ת"ת וב"ח" (תלמוד תורה עץ חיים, ובית החולים ביקור חולים) ו"ועד הכללי" של הכוללים כנסת ישראל צדקת רמבעה"נ, דהיינו מוסדות הישוב הישן של ירושלים, הרבה לפני הקמת הרבנות הראשית לארץ ישראל. לכן גם היינו קבועים בימים נוראים להתפלל במנין של ר"מי ותלמידי עץ חיים בבית הישן של ישיבת עץ חיים בשכונת מחנה יהודה בחצר, כי ב"בית הרב" היה תפוס המקום ע"י בעלי בתים של הוועד הכללי. הרב זצ"ל היה מחלק תפילותיו בימים הנוראים בין שני המקומות הללו.

גם בקשר ליחסו של מרן הגרש"ז אורבך לרב זצ"ל הדברים ידועים. אספר רק עובדה אחת הזכורה לי: באתי פעם לנחם את הגאון ר' שלמה זלמן זצ"ל כשישב באבלות, דומני על אמו. כשננסתי פתח ואמר באידיש "אני זוכר אתכם, בן הנזיר זצ"ל, את אביכם הגדול פגשתי אכן לא פעם אצל הרב שלנו". הוא התבטא באידיש "אונזער רב", וידעו כולם, והיה ברור, שהוא מדבר על מרן הרב זצ"ל בתואר "הרב", ושהוא רואה את עצמו כתלמיד כפוף לו.

אגב, כך שמעתי לא פעם גם מפיו של מרן הגאון ר' יוסף שלום אלישיב שליט"א, מחותנו של הגרש"ז זצ"ל, שהתבטא על מרן זצ"ל "דער רב", כך בפשטות, גם כשהיה עוסק בלימוד תורה - "אז דער רב זעגט אזוי" אז אין להקשות עליו, שכל דבריו אמת וצדק. את היחס הזה אל הרב קיבל הרב אלישיב שליט"א מחותנו הצדיק מרן הרב הגאון ר' אריה לוי זצ"ל, והדברים פשוטים וידועים לכל באי ביתו.

יהי רצון ותעמוד לכם ולנו ולכל בית ישראל זכותו של אור ישראל וקדושו וזכותו תלמידי הקדושים להביא ישועה ופדות לכלל ולפרט, ועיניכם ועינינו רואות ושמות. כנפש המברך באהבה, ומתפלל לישועת ד' על עמו ונחלתו ועל הר ביתו הנתון בשביה.

א"י שאר-ישוב כהן, החונה פה עיה"ק חיפה תובב"א